

POHOD

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 18. decembra 1937.

Št. 40

Notranje politični pregled

Razmere v notranjosti države privlačujejo vso našo pozornost v toliki meri, da gremo skoraj brezbrizno mimo raznih zunanje-političnih dogodkov in pojavov, čeprav so usodnega pomena tudi za našo državo. Sicer čujemo v zunanje-političnih urah naše radijske postaje stalno zatrjevanje, da se je vodstvu naše zunanje politike posrečilo iztrgati Jugoslavijo iz kremljev raznih velesil, odmakniti jo od blokov, ki jih te velesile tvorijo ter zagotoviti ji popolno samostojnost v njenem zunanje-političnem izživiljanju. Treba je le še najti ljudi, ki bodo verjeli tem lepim zagotovilom, kajti male in srednjevelike države so bile vedno le privesek velikih sil v mednarodni politiki. Mnogo jih je bilo, ki so si ho tele ustvariti nekako splendidi isolation, pa se jim to ni posrečilo. Saj je morala celo mala Belgija kljub svoji od velesil zajamčeni nevtalnosti v svetovno vojno, čeprav tega ni hotela. Sedaj si pa mislimo nov evropski konflikt in našo državo, ki leži na najbolj privlačnem križišču mednarodnih potov, ki ne vodijo vsa samo v Rim, marveč tudi v Orient. Na papirju in v teoriji se da ustvarjati taka neodvisnost na levo in desno, praksa pa je doslej še vedno pregazila vse take papirnate teorije in jih bo tudi v bodoče. To je žalostna resnica.

Naše notranje stanje je prilično mrzlično in kaže vse na to, da se bo temperatura našega notranje-političnega življenja še dvignila. Od nikoder ni roke, ki bi posegla pomirjevalno v tok naših notranje-političnih dogodkov, vse je popolnoma prepuščeno samo sebi, muslimanski princip »kakor hoče Alah« veltja danes pri nas. Predsednik Ata Turk je pregel ta princip iz muslimanske Turčije, očitno zadnje svoje zatočišče je našel fatalizem na ozemlju one Jugoslavije, ki je gostoljubna tako, da sprejema z odprtimi rokami in bogato hrani vse, kar pride od zunaj.

Listi prinašajo poročila o sestankih JRZ ter o govorih JRZ vrstakov, ki vsi in z vsjo ostroostjo povdarjajo, da je narodno edinstvo brezpogojni temelj našega državnega in nacionalnega življenja in da JRZ stoji in pada s tem temeljem. Slovenski JRZ listi so seveda rezervirani, kar ni čudno. Ne radi sebe, marveč ideologija narodnega edinstva je vendar nemogoča, naši klerikalci ne morejo pristati nikdar na njo! Ne morda radi sebe, marveč radi uplivov, ki so merodajni za vodstvo njihove politike, ki je usmerjena vsa v apostolat katoliške cerkve in vsled tega naperjena proti vsaki drugi religiji, zlasti proti nacionalni pravoslavni. Tega se moramo vedno zavedati, kadar ocenjujemo posamezne razvojne faze klerikalne politike, šele potem jo bomo lahko razumeli, šele potem jo bomo tudi lahko parirali. Dokler ni izbruhnila borba okoli konkordata, tako dolgo sta bila našim južnim bratom klerikalizem, klerikalna politika popolnoma neznana pojma. Zasluga ravno tega konkordata je, da sta postala ta dva pojma dobro znana tudi srbskim bratom, kar bo imelo gotovo dobre posledice tudi v notranji politiki. Nacionalisti moramo biti v tem oziru iskreno hvaležni našim klerikalcem, ki sami čutijo že danes, kako pogrešna je bila njihova igra in koliko so z njo izgubili na terenu med Srbi, ki je bil preje za nje zelo, da naravnost preveč ugoden. Z veseljem je treba ugotoviti, da se ni uresničil strah, ki ga je marsikdo izražal, da bi ustvarila borba okoli konkordata poleg našega klerikalizma še drugega, pravoslavnega in da bi zašla na ta način naša država v najhujše vrtnice verskih borb. Srbski bratje so pokazali tudi pri tej priliki svojo visoko politično sposobnost, oni stoje in bodo ostali na stališču, da spada duhovnik v cerkev, čim pa stopi v dnevno politiko, postane navaden državljan, ki nima niti najmanjših pravic pred drugimi.

Udružena opozicija poskuša na vse mogoče načine in prireja konferenco. O večjih zborih se ne čuje ničesar, očitno »vreme« ni ugodno za take poskuse. Tudi tu se kaže ona globoka premišljenost naših srbskih bratov, ki je ne smemo presojati po raznih beograjskih kavarniških in čaršijskih pojavih. Kajti brez dvoma so široke plasti naših srbskih bratov vsaj tako črne kot mi sovražne napram beograjskemu centralizmu in njegovim izročkom kajti tudi one čutijo na svojih last-

Vse naše šolstvo temelji na zakonih, ki jih je izdal takozvani diktatorski režim v letu 1929. Ti zakoni so: Zakon o srednjih šolah od 31. VIII. 1929, zakona o učiteljskih in učnih knjigah od 27. IX. 1929 ter zakon o narodnih šolah od 5. XII. 1929. Zastopnik Slovencev v vladi je bil takrat g. dr. Korošec Anton.

Ni treba niti omenjati, da temelje vsi ti zakoni na onem narodnem in državnem edinstvu, na ideji onega jugoslovenskega unitarizma, ki ga je blagopokojni Kralj tako ostro povdaril v svojem manifestu od 6. I. 1929 in ga izražajo tudi vsi gorenji zakoni. Tako morajo učiteljska izobraževati učiteljske pripravnike »v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpljivosti«, narodne šole pa morajo »s poukom in vzgojo v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpljivosti pripravljati učence za moralne, vdane in aktivne člane državne, narodne in družabne skupnosti.« Pouk in vzgoja šolske mladine v duhu narodnega edinstva je torej zakonita dolžnost vseh učiteljev in profesorjev, vsako zanašanje plemenskih misli in strasti med šolsko mladino predstavlja vsled tega gaženje obstoječih pozitivnih zakonov in položenih službenih priseg.

O vsem tem ne more biti dvoma, vendar je potrebno ugotavljati ta dejstva zlasti v časih, ko opažamo med našo učno mladino pojave, nad katerimi bi se moral zgroziti vsak resen in normalen človek, pa naj pripada temu ali onemu svetovnemu, temu ali onemu političnemu naziranju. Kdor je študiral se pred vojno, ta ve, da so bile naše šole proste vsakega upliva s strani dvobesne politike. Razumljivo so se tudi takrat že ločili starejši srednješolci v klerikalce in liberalce, toda to ločevanje se ni izražalo nikdar v medsebojnem sovražstvu in medsebojnem preganjanju. Padle so tu in tam kake zafkljive besede, toda čut šolskega tovarštva in zavest tovariške povezanosti sta preprečila, da bi se izobličila ta zgolj idejna nasprotstva v osebno sovražstvo. In tako lahko rečemo, da sta obstojali pred vojno na naših srednjih šolah le dve fronti, fronta slovenskih na eni in fronta nemških in nemčurskih dijakov na drugi strani. Te dve fronti sta se med seboj borili na življenje in smrt, med tema dvema frontama ni bila nikdar pokopana bojna sekira in gotovo se marsikdo še danes spominja z veseljem na pretepe, ki se jih je udeleževal v Mariboru, Celju ali Ljubljani kot slovenski dijak z nemškimi ali nemčurskimi tovariši. Vsa ostrost avstrijske, popolnoma nemške šolske uprave ni mogla preprečiti teh borb, ki so imele svoj globlji pomen v tem, da se je v

njih oblikovala udarnost in borbenost takratne naše mlade generacije, ki je nato tudi v resnici izvršila svojo visoko nacionalno dolžnost.

V svobodni Jugoslaviji pa smo prišli po nekaj letih zatišja v dobo, ko sta se ne le na srednjih šolah in učiteljskih, marveč celo že na osnovnih šolah izoblikovali dve popolnoma drugačni fronti.

Odkod naenkrat ta pojav? Iz mladine same ni izšel, on je posledica zunanjih uplivov, ki se uveljavljajo med našo učno mladino in zanašajo v nežna srca te mladine strup medsebojnega sovražstva, ovajanja in preziranja. Ko se je vršil letos nastop srednješolske mladine na vežbališču pri D. M. v Polju, je vsem še v spominu, kakšen krik in vik je zagnal nato naš katoliški tisk. Hvala Bogu, šolske oblasti so bile uvidevnejše ter so šle v splošnem molče preko teh dogodkov. Storile so pravilno, kajti ta srednješolska mladina je bila le žrtev zahrbtnih hujšakačev! Ti so jo naglali do nepremišljenega koraka, ki je nato izzval reakcijo.

Sledila sta nato dogodka: smrt akademika Dolinarja in požig sokolskega paviljona v Ljubljani. Tudi ta dva dogodka sta uplivala naravnost razkrajajoče na mladino. Niti sledeče šolske počitnice niso mogle pomiriti te napetosti, ki obstoja še danes v toliki meri, da je treba o njej razpravljati javno. Kajti naša mladina ni samo predmet šolskega pouka in šolskega ocenjevanja, ona je del naroda in kot najmlajši del naroda tudi njegova bodočnost.

Čemu vsa ta napetost? Vsi ti dijaki, ki si stoje nasproti kot zagrizeni sovražniki, so Slovenci, pa naj bodo tega ali onega mišljenja. Prav gotovo ni resnega človeka, ki bi mogel trditi, da bi na primer naši dijaki jugoslovenskega prepričanja ne bili ravno tako dobri Slovenci kot njih tovariši. Pa vendar čujejo dijaki jugoslovenskega prepričanja dan za dnem iz ust svojih tovarišev očitke, da so izdajice slovenskega naroda, nevredni sinovi slovenskih mater in izkoreninjenci. Kajti mladini se ne da reči danes, naj se navdušuje in bori za slovenske barve, jutri pa, naj te barve skrije in nadomesti z jugoslovenskimi. Mladina je čisto svojevrsten instrument, iz katerega se ne da izvabljati poljubnih tonov. Čim je enkrat zavzeta za gotovo idejo, pa naj je dobra ali slaba, se te ideje drži in so disciplinarni ali celo policijski ukrepi poslednji, ki bi ji mogli nadomestiti njeno naziranje s kakim drugim.

Ni naš namen, posegati globlje v ta problem, pa bi nam bilo to iz gotovih razlogov tudi nemogoče. Hoteli smo opozoriti celo-

kupno našo javnost na te skrajno nezdrave, za šolsko mladino, njih stariše in vzgojitelje ter ves narod škodljive pojave in povdariti pri zaključku le še eno. Jugoslovensko orijentirana mladina je bila predmet najostrejšega preganjanja s strani avstrijskih oblasti in to še posebno v času od leta 1903. do 1917. Vsa ta gonja je ostala brez vsakega slabega upliva na našo takratno mlado generacijo. Nasprotno, število jugoslovensko orijentiranih dijakov se je množilo dan na dan ter je bil že v letu 1903. pretežni del naše mladine v jugoslovenskem taboru. Čeprav so jo gonile avstrijske oblasti po ječah, čeprav so jo posovali naši klerikalci z zanešenjaki, čeprav je celo velik del takozvane liberalne inteligence nevoljno majal z glavo nad početjem te jugoslovenske radikalne mladine, je razvoj dogodkov pokazal, da je imela prav ta mladina in samo ta mladina. Vsi starejši tega in onega prepričanja so se morali radi ali neradi pozneje priključiti naziranju te mladine in so se z navdušenjem okoristili s pridobitvami, za katere je trpela in umirala ravno ta mladina.

Lahko smo ponosni na njo? Njeno število nageracije. To zgodovinsko primerjavo naj rašča, njene mišice jeklene, njena današnja borbenost in odločnost nam je porok, da bo vredna naslednica predvojne jugoslovenske vpoštevanosti vsi oni, ki imajo svojo besedo pri vzgoji naše mladine, pa se naj zavedajo, da bo bodočnost sodila poleg današnje mladine tudi vse one, katerim je ta mladina izročena v skrb in vzgojo.

I. C.

Italija in Jugoslavija

Sedanji obisk predsednika jugoslovenske vlade dr. Stojadinovića v prestolici kraljevine Italije nam daje povod, da pogledamo še enkrat na politične odnose, ki vladajo med tema dvema sosednjima kraljevinama. Ti odnosi so se precej oddaljili od početnih in imajo — da se tako izrazimo — svoja razdobja. V enem so bili prijateljski in prišrčni, v drugem zavezniški, v tretjem hladni in rezervirani, v četrtem neprijateljski in sovražni. Peto razdobje kaže znake dobrega sosedstva in sosedskega prijateljstva. To peto razdobje ali dejanje je začelo v marcu 1937., ko je podpisal grof Ciano v Beogradu sporazum med Italijo in Jugoslavijo, svoj zaključni manifestacijski del pa je dobilo to dejanje šele sedaj v Rimu, ko je bil tam dr. Stojadinović.

Sprejem in bivanje dr. Stojadinovića po opisih v tisku pomenita, da je izvršila Italija revizijo svoje zunanje politike napram Jugoslaviji. Mi bi raje videli, da bi bilo temu tako in da ne bi šlo samo za neko revizijo metode italijanske zunanje politike. V tem drugem primeru bi zatemnila ves sijaj, s katerim je bil dr. Stojadinović sprejet, senca eventualno skritih namenov Italije. Za sedaj ne upoštevamo te druge možnosti, če nas izkušnje ne prisilijo verovati v njo, kot se je to dogajalo v prošlosti. Jugoslovenski narod bi z največjim veseljem pozdravil radikalno revizijo italijanske zunanje politike, i bi na solidnih osnovah izgradila temelje trajnega prijateljskega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo.

Kakšen je položaj Jugoslavije?

Na Balkanu in v Srednji Evropi ima Jugoslavija eno najvažnejših vlog predvsem političnega, pa tudi gospodarskega značaja. Njen sistem zvez in prijateljstev je izgrajen docela na zdravih in solidnih temeljih. Te zveze ji dajejo krepko podlago za mnogostransko uveljavljanje v mednarodnih odnosih. Edina slaba točka jugoslovenskega zunanje-političnega sistema je bila Italija. Sedaj je nastopilo poboljšanje tudi na tej slabi točki. Če se bo to poboljšanje učvrstilo in ustalilo, bo položaj Jugoslavije v Evropi dejansko konsolidiran in se bo mogla posvetiti mirnemu reševanju svojih notranjih problemov, ki so se v zadnjem času tako nakopičili.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pohod v vsako hišo!

nih pločih vse sladkosti in dobrote tega centralizma, ki ni niti srbski niti jugoslovenski, marveč je v pravem pomenu besede internacionalen in že samo vsled tega škodljiv za narod in državo. Odpor proti temu centralizmu je dnes splošen, seveda pa najde ta centralizem še vedno dovolj pomožnih sil v raznih političnih štreberjih. Če ne sodeluje eden, sodeluje drugi, če odpade ena garnitura pride druga. Vsaka je pripravljena žrtvovati vse za interese naroda in države, vsaka ima na jeziku najlepše fraze o narodnem in državnem edinstvu, vsaka »stavi vse svoje sile v službo tega principa«, vsaka pa pristavi še par opek k stavi nesrečnega centralizma. In tako narasča ta stavba, čeprav jo sovražni ves narod širom države in čeprav se ves ta narod zaveda, da je centralizem prav za prav edina nevarnost za razvoj in obstoj naše države.

Hvala Bogu, kažejo se znaki, da bo spadalo vse to vendar enkrat v prošlost in bodo prišle roke, ki bodo gradile s tem, da bodo zrušile nesrečno kulo centralizma, pa onemogočile, da bi imel kdorkoli še kdaj možnost izvajati najostudnejše centralistične orgije pod plaščem in pod firmo jugoslovenskega unitarizma. Da za tako delo niso sposobne roke raznih političnih voditeljev, o tem pač ni treba razpravljati, o tem je prepričan ves narod, ki stavlja vsled tega brezpogojno zahtevno, da morajo priti novi ljudje, ki bodo predvsem dobri Jugoslovenci, ne pa partizani v onem odbijajočem smislu besede, ki je dose danje partije in partizane tako pristidili ogromni večini naroda. Razvoj dogodkov gre nevdružno v tem pravcu, kdor se mu bo zoperstavljal, bo slej ali prej podlegel.

Iz drugih listov

Tekme z enim konjem

Dva dni po obisku ministra za telesno vzgojo, »sokola dr. Miletića je objavil »Slovenec« uvodnik »Naša telovadba«. V temu uvodniku pravi: »V spominu si moramo obnoviti tista leta, ko so bili vsi »orlovski« domovi, ki jih je zdaj imel g. minister priliko videti, nasilno zapечатeni, ko je bilo vse telovadno orodje zaplenjeno in telovadci osumljeni zarote proti državi. Tega nasilja ni zahtevala država, ampak zbegani slabiči, ki jih je obšel strah pred konkurenco, pa so se zato zatekli k tekmi z enim konjem.

Država pa naj bo nepristranska, za oba, kakor jo oba vzdržujeta: oba naj podpira, oba naj opazuje, obema naj bo sodnik. To je demokracija, to je »popularizacija« telesne vzgoje in tudi popularizacija njenih sadov.

Le tega hinavskega uvodnika hitro vidimo, da ni država razpustila Orla, nego neki zbegani slabiči. Ker še ni dolgo od tega, pa oni tudi te slabiče prav dobro poznajo. Ko je danes zopet »vse v najlepšem redu«, ugotavljamo, da celo »Slovenec« več ne govori o prepovedi orlovskih krojev, orlovske ideologije in orlovske himne ter je s tem takorekoč popolnoma zadovoljen, da se orlovstvo več ne povrne v življenje! Ko »Slovenec« povdarja potrebo, da se radi dobrih sadov konkurence, dopušča tekma »z dvema konjema« in pravi »to je demokracija, to je popularizacija telesne vzgoje«, dodajemo, da to ni nikakršna demokracija, zlasti pa ne taka, kakor jo imajo uvedeno na primer v Češkoslovaški. Tam je namreč, radi boljše demokracije, jedro naroda organizirano v Sokolu, drugim pa je, zopet iz prave demokracije, dovoljeno, priključiti se Orlu ali delavskim telovadnim društvom. Ali je »Slovenec« kdaj poskrbel, da je demokracija dovoljevala prosto izživljanje razen njemu samemu tudi še komu drugemu? Ali ni morda tudi pri prijateljih »Slovenca« še danes nekaj »zbežanih slabičev«, ki se sicer sklicujejo na demokracijo, a hkrati to demokracijo teptajo, ko ne dopuščajo, da bi imeli pri nas tekmo na primer s tremi konji?

Proslava 1. decembra

Letos je bil praznik Zedinjenja tudi v Sloveniji slovesno praznovan. »Samo nekateri piše »Slovenec«, »so izostali od teh praznov. To so oni, ki so svoje »rodoljubje« vedno vezali na oblastna korita. Danes, ko niso na oblasti, jim je tudi jugoslovenska država — nič in spominski dan na Zedinjenje — votla beseda. Stali so ob strani, ko je slovenski narod govoril. To je tudi vedno njihov prostor bil. Sami so se ob stran postavili in bodo tamkaj tudi ostali, na robu živega življenja. Kakor smo veseli veličastnih prireditev, ki so okrasile 1. december v Sloveniji, tako smo veseli tudi, da jih niso motili — krušni patrioti!«

Kdo so v Sloveniji te vrste »rodoljubi«, da jim pravični »Slovenec« to rodoljubje devlje samo v narekovaj, kdo vedno veže rodoljubje na oblastna korita, komu pri nas je jugoslovenska država — nič in Zedinjenje — votla beseda, to je ta demokracičen in resnicoljuben »Slovenec« povedal takoj par vrst nižje. Težko je res najti kaj razlike med tem pisanjem in med pisanjem najpokvarjenjšega cinika.

Kakor je res, da se Sokol kot nadstrankarska organizacija ne more udeleževati pogrebov, pijačevanj, ter raznih manifestacij ali demonstracij, tako se tudi ni mogel in nikdar ne bo mogel udeleževati prireditev v proslavo Zedinjenja. Toda Sokol more prav tako zabeležiti, da na svojih proslavah Zedinjenja marsikje ni videl niti »slovenskih fantov. Dokazov za to kar mrgoli, vendar Sokolstvo gre z lahkoto preko tega in noče navesti, koga vse po njegovem zadržanju na letošnji 1. december lahko označi za tipičnega koritnega rodoljuba in poklicnega krušnega patriota? Sokolstvo namreč misli, da praznika Zedinjenja niso proslavile niti zastave, niti fanfare, nego le srca, ki so prežeta že od veka čiste jugoslovenske misli.

Domžale

Kot vse sokolske edinice, tako je tudi domžalski Sokol dostojno proslavil praznik narodnega ujedinenja, ki je ob enem največji sokolski praznik, saj ta dan, je dan, ko se je izvršilo ono, na kar je naše Sokolstvo pripravljalo svoje pripadništvo že dolga desetletja.

Vsa proslava letošnjega državnega praznika je bila skrbno pripravljena in tudi skrbno izvedena. Ob 8 uri je bila naša velika dvorana že zasedena do zadnjega kotička, tako da je bila nabitost polna nacionalnega občinstva. Pogled na to polno dvorano je pričal, da so Domžale v najtežjih časih ostale vedno nacionalne.

Točno ob napovedani uri je brat starosta otvoril proslavo z besedami ter zaprisegel nato novo članstvo. Nato je pevski odsek zapel državno himno, kateri je sledilo čitanje poslanice Saveza S. K. J. Pevski odsek je odpel tri domoljubne pesmi: Slovenec, Srb, Hrvat, Na Adrijo, Slovan z izrednim občutjem in odličnim prednašanjem. Sledile so telovadne točke vseh oddelkov, ki so bile vse dobro izvedene. Posebnost telovadnega programa pa so bile pripravljene vaje ženskega naraščaja, vaje članic s snežnimi kepami ter vaje z venčki, ki jih je izvajala starejša ženska deca, katera je sestavila domača sestra načelnica in so bile vaje prav učinkovite ter mestoma za deco tudi težke. Vendar kljub temu je bila izvedba vzorna. Vaje moških oddelkov so bile po sestavi preveč enolične in pa neodgovarjajoče za moško telo. Od tega bi lahko izvzeli vaje moškega naraščaja, v katerih je bila živahnost, ki jo zahteva sestava moških telovadnih vaj. Kot zadnja točka je bila vaja članov na bradlji in so člani pokazali veliko izurjenost, ki jo imajo tudi v orodni telovadbi.

Vse to pa je navdušeno spremljala množica v dvorani in na koncu vsega oduševljena zapela himno slovanstva »Hej Slovani«...

Demokracija...

»S kamenjem je bil napaden v Dubrovniku profesor Roko Mišetić, poslanec HSS.«

»Delavec Čipčić je napadel v Splitu s sekuro in težko ranil dr. Berislava Andjelinovića, brata senatorja Andjelinovića.«

»Prošle dni je bil v Benkovcu poskušen atentat s puško na Martina Frkovića, predsednika sreske organizacije HSS.«

Cerkvena oblast v Zagrebu je kaznovala vodjo hrvatskih Križarjev dr. Cicka ter je »Katolički list«, ki je službeno glasilo zagrebske nadškofije, objavil, da zadeva ni za javnost ter da cerkvena oblast ni dolžna dr. Cicka niti zaslišati niti mu sporočiti razloge, vsled katerih je bil kaznovan.

Člani »Katoliškega Seniorata« v Zagrebu, ki vodijo dejansko vso klerikalno politiko med Hrvati, morajo položiti pri sprejmu sledečo prisego: »Prisegam na troedinega Boga, da bom kot tajnost čuval vse, kar se nanaša na Seniorat, Seniorski Vestnik in njegovo vsebino. Obvezujem se na brezpogojno disciplino napram organizaciji in na izvrševanje dolžnosti, ki mi jih nalaga ter izjavljam, da se smatram za vse svoje zasebno in javno življenje in delovanje odgovornega Senioratu.«

Profesor Kocbek je objavil spomladni v »Dom in svet« članek o razmerah v Španiji in vzrokih državljanske vojne ter ugotovil, da sta glavna krivca španskih dogodkov cerkev in španska duhovščina. Cerkvena oblast mu je članek cenzurirala, od tedaj dalje »Dom in svet« ni več izšel. Dne 15. XI. 1937, je predaval isti profesor Kocbek o borbi proti komunizmu pod okriljem katoliških akademskih društev ljubljanskih. Na tem predavanju je navzoči zastopnik katoliške cerkve izjavil, da profesor Kocbek nima pravice predavati katoliškim poslušalcem o tem, kakšna naj bo borba proti komunizmu vse dotlej, dokler se ne podvrže cerkveni disciplini in dokler ne popravi velikega »pohujšanja«, katero je izzval v vrstah katolikov s svojim članom o Španiji.

Nekaj za premišljevanje

Statistika kaže, da se je število prebivalstva v naši državi v času od 31. I. 1921 do 31. XII. 1936 povečalo za 3.188.697, kar znaša za 26 odstotkov. Ta visoki naravni prirastek prebivalstva kaže, da spada naša država med najbolj zdrave, kajti le malo je drugih držav v Evropi, ki bi se lahko ponašale s tako visokim naravnim prirastkom. Če pa se prirastek razdeli na posamezne banovine, potem vidimo, da je znašal prirastek v Drinski banovini 45,6 %, v Vrbaski 36,5 %, v Moravski 32,3 %

PO NAŠI ZEMJI

V ostalem pa smatramo, da je treba korupcijo uničiti

v Vardarski 31,2 % in v Zetski 29,5 %. Ostale banovine so pod državnim povprečjem in znaša prirastek v Primorski banovini 19,56 %, v Savski 18,6 %, v Dunavski 15,3 %, v naši Dravski banovini pa najmanj, to je 12,4 %.

Iz tega sledi, da število prebivalstva v vseh drugih banovinah narašča mnogo hitreje kot v naši, kar ima za posledico, da predstavljamo Slovenci vedno manjši del celokupnega prebivalstva naše kraljevine. Dočim smo predstavljali v letu 1921 še 8,85 %, smo padli v letu 1931. na 8,21 %, koncem leta 1936. pa že na 7,86 % celokupnega prebivalstva. Ali so te številke do pičice točne ali ne, ni važno, čim stoji dejstvo, da postaja naše številčno razmerje napram prebivalstvu ostalih predelov države vedno neugodnejše za nas in se torej statistično lahko dokaže, da nazadujemo, mesto da bi napredovali. Kajti naposled odločuje tudi v takih primerih število. In če bo čez nadaljnih 15 let prebivalstvo v ostalih banovinah naraslo zopet za 26 %, torej za nadaljnih cca 3.635.000 na 17.616.700 bo naraslo pri dosedanem stanju prebivalstvo Dravske banovine v istem času le za cca 147.800 ter bo znašalo po 15 letih cca 1 milijon 340.000, torej le še cca 7,6 % celotnega prebivalstva. Pri tem pa je treba vpoštevati, da bo prirastek prebivalstva v naši banovini predvidoma padal tudi v bodoče, da bo torej bilanca bodočih 15 let za Slovence še neugodnejša.

Prepričani smo, da bodo podatki statistike postali predmet znanstvenih razprav, kar je treba želeti. Mi biv zvezi s tem hoteli le povdariti opasne posledice igračkanja naših slovenoborcev, ki se grede »tri narode«. Kajti, če bi bila njih teza pravilna, potem bi bili Slovenci manjšinski narod, čegar delež na celokupnem prebivalstvu v državi, s tem pa tudi pomen bi vedno padal. Ali ni potem varnejše za nas Slovence, da se postavimo na stališče jugoslovenskega narodnega edinstva pa rečemo, da je naša narodnost jugoslovenska, občevalni jezik pa slovenski. Praktično življenje gre preko vseh publik fraz in praznih besed! To praktično življenje bo pritrlo slej ali prej tudi naše separatiste tja, kjer je edina rešitev za nas Slovence: v jugoslovenski unitarizem.

Kardinal Pelegrinetti

Te dni je odšel iz Jugoslavije papeški nuncij pri jugoslovenskem dvoru Ermenegildo Pelegrinetti. Postal je kardinal. »Slovenec« mu je napisal lepši članek, kot dosedaj katerikoli svojih rojakov. »Kardinal Pelegrinetti se je konkordata lotil s pogumom, ki ga je podpirala prirojena previdnost in neizčrpna potrpežljivost. Ko so se že na cilju pojavile nove nepričakovane in nezaželjene težave, je kardinal Pelegrinetti znal ostati miren in potrpežljiv ter je v nepozabljivo dobrobit jugoslovenske državne skupnosti z dostojanstveno potrpežljivostjo dosegel, da se zgradba konkordata ni podrla, ampak čaka na končno posvetitev.

Ni čudno, če se od tega cerkvenega kneza z boleznim srcem posvajamo, čeprav tudi ne moremo prikriti svojega veselja, da je Jugoslavija dobila takšnega zagovornika v vrhovnem kardinalskem kolegiju. Naj na svojem visokem službenem mestu ostane naš moder in vztrajen zagovornik države, ki jo je 15 let pomagal »sooblikovati.« Tako je pisal »Slovenec«.

Kakor vidimo, gospod kardinal Pelegrinetti sicer ni rodom iz Jugoslavije, tudi sicer ni naše krvi, vendar misli »Slovenec«, da je on zastopnik Jugoslavije v kardinalskem kolegiju. Ko se po milijonletni človeški zgodovini do danes Slovincem ni posrečilo, da bi vsaj enega izmed svojih oblekli v kardinalski škrlat, je pač res že dovolj potrpljenja in edini izhod za nas ta, da kardinala Pelegrinetti, rodom Italijana, priznamo za domačina.

RAZPIS

Uprava velesejma razpisuje natečaj za osnutke lepakov junijskega velesejma v letu 1938.

Osnutki morajo biti izvedeni umetniško za litografični tisk, največ v treh barvah. Format osnutka mora obsegati 70×100 cm. Besedilo: XVIII. velesejma v Ljubljani od 4. do 13. junija 1938. Črke besedila morajo biti dobro čitljive. Avtor prvonagrajenega osnutka je zavezan sestaviti v litografičnem zavodu tudi besedilo v petih drugih jezikih.

Natečajniki morajo poslati z geslom opremljene osnutke do 31. decembra t. l. opoldne ravnateljstvu Ljubljanskega velesejma. Istočasno morajo poslati svoj točen naslov v zapечатeni kuverti, na kateri je označeno geslo osnutka. Nenagrajene in neodkupljene osnutke lahko dvignejo natečajniki med 1. in 15. februarjem 1938.

Predvidene so sledeče nagrade: ena za Din 2.000.—, ena za Din 500.— in dve po Din 250.

Avtor prvonagrajenega osnutka dobi polovico nagrade takoj, drugo polovico pa čim predloži litografični zavod poizkusni odtis.

Kulturni pregled

Poslanstvo „Zvončka“ med našo izseljeniško mladino

Na izseljeniško nedeljo so naši listi resno izpregovorili o našem izseljenjskem problemu. Ena tretjina našega naroda biva izven mej naše narodne države. Mislimi na to tretjino je naša nacionalna dolžnost ne le na izseljenjsko nedeljo — ampak vsak dan. Listi so podali nekaj predlogov in načrtov, kako bi morali urediti to vprašanje. Ne gre le za to, da ta tretjina naroda živi izven mej Jugoslavije, ampak ta tretjina se tudi množi, rodi se nova mladina in zanjo mora poskrbeti domovina, če nočemo, da se nam v svetu izgubi. Zato so se že dva meseca vršili v Ljubljani dogovori med prijatelji slovenske mladine, da se mladinski list »Zvonček« preuredi v mladinski list za našo izseljenjsko mladino. Na čelo te akcije je stopila gospa dvorna dama Franja dr. Tavčarjeva, ki je skupno z ustanoviteljem in dolgoletnim urednikom tega priljubljenega mladinskega glasila Engelbertom L. Ganglom, podpisala poziv konzorcija, ki bo skrbel za to, da bo segel »Zvonček« v vse kraje in kolonije, kjer živi kak slovenski otrok, da se ohrani na ta način stalna zveza med domovino in mladino v inozemstvu, da se seznanijo z dopisovanjem med seboj slovenski otroci iz vseh delov sveta in tako z domačo besedo in v stalni zvezi s staro domovino ohranijo zvestobo in ljubezen svojemu narodnemu imenu.

Glede programa je vse poskrbljeno, da bo ostal »Zvonček« dobro urejen mladinski list, ki ga bodo izpopolnjevale primerne priloge za razne prilike, da se s tem omogoča tudi v tujini prava narodna vzgoja. Prijatelji slovenske mladine bodo to misel gotovo z veseljem pozdravili in posvetili ta mesec delu za »Zvonček«, da homo mogli o božiču reči, da smo storili svojo dolžnost do naše mladine v inozemstvu.

Tu zdaj ni treba toliko besedi kakor dejanj. Govorilo in pisalo se je že dovolj. Mnogo bolj nego besede govore lepi zgledi, tako zgled idealnega učitelja, ki želi ostati nepoznan, a je poslal »Zvončkovemu« fondu 1000 Din s pripombo, da bo vsako leto, dokler bo »Zvonček« vršil tako veliko poslanstvo, storil isto. Kajti le z oporo v domovini bo mogel »Zvonček« vršiti svojo vzvišeno nalogo v inozemstvu. Ne gre tu za nikako nacionalno propagando, gre za rešitev slovenskih otrok. Ene tretjine slovenskih otrok, ki žive izven svoje države! Res je zdaj pozimi v prvi vrsti socialna pomoč, a tudi pozdrav v domači besedi prinese otroku v tujini topel dih od doma, ko začuti, da ta domovina misli nanj. Zato vsi na delo za sveto stvar!

»Zvonček«, ki stane letno 30 Din, se naroča v upravi »Zvončka«, Krakovski nasip 22, ali pa v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Prva številka lista izide 18. I. m.

V zadnji številki »Pohoda« z dne 4. XII. t. l., smo v zvezi z »Zvončkom« navajali tudi trditve, da je CMD vse ponudbe radi prevzema tega mladinskega lista odklonila in da je bila ta odklonitev neposreden vzrok ustavitve »Zvončka«. Iz vsega gori omenjenega pa je razvidno, da je bil naš očitak napram CMD preuranjen, skoraj krivičen. »Zvonček« ni onemel! Nastopil bo pot svojega novega poslanstva med izseljeniško mladino. Na tej poti mu želimo kot nacionalisti vso srečo! Kot je doslej razveseljeval srca mladih otrok v domovini, tako naj bo v bodoče zvest prijatelj in tolažnik naše izseljenjske mladine, ki ga bo prebirala oddaljena od domače grude.

Razširjajte in čitajte „POHOD“

Franciškov Asiških ni več

Prav potrebno premišljevanje o praktičnem krščanstvu je napisala klerikalna »Straža v viharju«. Takole modruje:

»Rusija bi bila potrebovala deset mož, kot je bil Francišek Asiški, da bi postala srečna.« je baje dejal Lenin pred smrtjo.

Kaj je storil Francišek velikega, da je postal najbolj priljubljen svetnik, v katerem gleda ves svet božjega poslanca?

Bil je bogat, moral bi biti trgovec, pa je sklenil »služiti ubožnosti«. Odložil je svojo dragoceno obleko in se oblačil kot revni kmetje v okolici mesta Asisi. Revežem je oznanjeval evangelij in ustanovil red, ki naj živi zgolj od miloščine. Dubovnik ni hotel postati iz ponižnosti, ostal je lajik. Ljubezen do bližnjega je bila glavna poteza njegovega življenja. Bog mu je vtisnil znamenja Kristusovih ran. Francišek je ljubil Gospoda Jezusa nad vse, posebno v njegovi revščini v jaslicah. Zato je začel širiti božične jaslice.

Tudi danes je nastopil čas, da nas more rešiti spet le ljubezen do ubožnosti. Preveč je grešil in še danes greši kapitalizem, da bi ne morali nujno opravljati pokore zanj!

Ali je med nami deset Franciškov, takih, ki bi se hoteli vsemu odpovedati in se zadovoljiti le s tem, kar je nujno potrebno?

Ali bi se hoteli zadovoljiti z eno obleko za poletni, z drugo za zimski čas?

Ali bi hoteli vabiti reveže k naši mizi?

Ali bi se zadovoljili s skromno sobo in privoščili tudi drugim suh in topel kotiček?

Ali bi se zadovoljili s priprosto hrano, brez vina, brez posebnih jedil?

Ali bi hoteli vse, kar nam preostaja preko nujne hrane, obleke, stanovanja in nujnih stanovanjskih potrebščin, darovati za krščansko dobrotelost?

Ali bi trgovci odračunali svoj čisti dobiček (in svojo zgubo!) Vincencijevim konferencam?

Ali bi omejili nepotrebne izlete in potovanja in vožnje in pisma itd.?

Ali bi namesto v kavarno in gostilno hodili raje obiskovat reveže?

Ali bi o Božiču vsaj eno revno družino, vsaj enega otroka obdarovali?

Ali bi opustili letanje od kina do kina in gledaliča ter poslali ta denar za revne dijakke?

Ali bi oblekli po zimi enega ali drugega be-raca, ki se ves tresce od mraza?

Ali bi kak zdravnik določil posebno uro za brezplačno zdravljenje revežev?

Ali bi naše gledališče vprizarjalo vsak mesec vzpodbudno igro za reveže?

Ali bi mestno kopalnice enkrat na teden dalo brezplačno revežem Vincencijevih konferenc kopalnice na razpolago?

Tem štirinajstim vprašanjem, ki jih klerikalna »Straža v viharju« prav ob dvajseti uri naslavlja svojim katoliškim čitateljem, bi se moglo dodati seveda še več podobnih vprašanj, na primer: »Ali bi kak duhovnik zastoj zmolil kak očenaš za revne duše v vceah?

Ali bi moglo postati v spomin na Franciška Asiškega obvezno, da se revne katoličane pokopava brezplačno in da se brezplačno bere maša zanje?

Kakor vidimo so vse te misli seveda strogo katoliške, ker jih navaja pač »Straža v viharju«, če pa bi iste stvari zapisal napreden list, bi bile označene kot »farska gonja«, če pa bi jih dobesedno tako objavil kak delavski list, bi bile označene kot »propaganda za komunizem!«

V zvezi s to vsebino pa dodajamo mnenje uglednega katoliškega kulturnega delavca gospoda Kočeka, ki trdi, da »so se kristjani v svojem zadržanju dejansko izneverili krščanstvu in je zato moralno priti do komunizma!« Saj pravi g. Koček: »Popolno krščanstvo je sicer težko uresničiti v človeku in zato še težje v človeštvu ter njegovih ostvavitvah, toda zato nič manj ne obstoja težka krščanska zgodovinska krivda. Komunizem ni nič

druga, kakor bistvena in zelo učinkovita zgodovinska polemika na zgodovinsko krščanstvo, na njegova nekrščanska dela. Resnica komunizma, kakorkoli je težka ali zakrivljena, izvira iz izdajstva kristjanov!

Kristjani so popustili pred bleščicim razvojem tehnike, zmagovita organizacija vesolja je zatemnela vesoljni pomen krščanstva. Večina ga ni več čutila kot Kristocentrično življenje, začel se je neoviran lov za dobičkom. Denar se je kopicil brez ozira na trpljenje in revščino tistih, ki so ga ustvarjali s svojimi rokami. Velikih gospodarjev, lastnikov kapi-

tala in industrijev po Nemčiji in Angliji krščanstvo še prav posebno ni oviralo, celo zdelo se jim je, da sankcionira njihov gospodarski red!«

G. Koček je praktičnemu krščanstvu mo-žato natočil čistega vina. Praktičnemu krščanstvu in njegovim vodnikom! Da pa je res nekaj »gnilega v državi Danske«, to razen gospoda Kočeka in pisanja »Straže v viharju« na lastni koži čuti sredi katoliške Slovenije domala vsak katoličan.

»Ali je deset Franciškov Asiških med nami?« kliče klerikalni list množici onega tabora, ki tvori jedro našega ljudstva? »Ali ste vsi samo koritarji, sebičneži, uživalci in zatiralci?«

Morda nimajo niti enega Franciška Asiškega več, in zato je tako nesrečno to življenje pri nas!

Revanža za „sračje gnezdo“

Znano je še, kako je zmetal naš katoliški tisk s »Slovenecem« na čelu vse neklerikalne elemente, zlasti komuniste in jugoslovenske nacionaliste v slovito »sračje gnezdo«, znano je tudi, kako naš katoliški tisk vedno in povsod namiguje, da obstojajo neke intimne zveze med komunisti in jugoslovenskimi nacionalisti. Pravilno odgovarjati nam je bilo nemogoče radi razmer, ki so katoliškemu tisku dobro znane. Hvala Bogu, prišel nam je na pomoč »Niški list«, glasilo JRZ v Nišu, ki priobčuje v svoji številki od 20. XI. 1937 obširen članek Ljub. S. Mitiča pod naslovom: »Jugoslavija i jugoslovenstvo nije zabluda. Osmo-oktobristi su potpisivanjem svoga »Sporazuma« prihvatili komunističko gledište da su Srbi, Hrvati i Slovenci tri različita naroda«. Ne homo ponatisnuli celotnega članka, marveč prinašamo doslovno le srednji in glavni del tega članka, ki se glasi:

»Politični možje v naši državi so imeli po svetovni vojni priliko dokazati z delom svoje sposobnosti za vodstvo usode mladega naroda s približno 15 milijoni ljudi. Vidovdanska ustava je rezultat njihove uvidevnosti in vesti. Z Vidovdanske ustave je rešeno vprašanje notranje ureditve države na temelju narodnega in državnega edinstva. Vidovdanska ustava je bila sprejeta z glasovi predstavnikov srbskih političnih strank in prečanskih Srbov ter političnih predstavnikov Slovencev. Nekaj pozneje so prisegli na to ustavo tudi predstavniki Hrvatov s svojim najbolj legitimiranim voditeljem pok. Stjepanom Radićem na čelu.

Tako je na najmodernejši način potom Vidovdanske ustave sankcionirano stališče zakonitih predstavnikov Srbov, Hrvatov in Slovencev v tem smislu, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en enoten narod, narod iste krvi, narod enega nacionalnega občutja.

Temu osnovnemu principu Vidovdanske ustave so nasprotovali samo voditelji komunistov, ki so smatrali, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi.

Dr. Sima Marković, eden od prvakov komunizma v naši državi, je objavil svojčas knjigo, v kateri obravnava nacionalni problem naše države. Knjiga nosi naslov »Nacionalno vprašanje v luči marksizma«. Neposredno po objavi te knjige je izšla še neka brošurica istega pisca o istem vprašanju. Vpoštevajoč mednarodni položaj v svetu in politične razmere v državi je dr. Marković nekoliko ublažil svoje gledanje na nacionalno vprašanje Jugoslavije. Popuščanje revolucionarnega kurza je uphvalo na dr. Markovića, ki je tedaj jasno in glasno izjavil: da se more rešiti nacionalno vprašanje Jugoslavije v okviru ustave.

Stališče dr. Markovića je izzvalo dokaj veliko nervoznost v vrstah komunistične internacionalne ter se je storila v jugoslovenski komunistični stranki ostra opozicija proti njemu. Opozicija je trdila, da je položaj na svetu še vedno revolucionaren in da se mora postavljati nacionalno vprašanje le kot revolucionarno. Dr. Marković se je branil doma, pa tudi pred mednarodnim forumom svoje partije ter je izjavil v aprilu 1925. v Moskvi v prisotnosti Zinovjeva in Staljina v svojo obrambo, da je pred objavo svoje knjige razgovarjal z Ljeningom in da mu je Ljening rekel, da je ideja dobra, mu pa sočasno priporočil, naj črpa gradivo za svojo knjigo iz Staljinove knjige »O nacionalnem vprašanju«. Nato je začel doktor Marković citirati Staljinovo in svojo knjigo, dokazoval s tem istovetnost v obeh knjigah zastopanih nazorov in zaključil z besedami: »Če obstoje kake pogreške, te ne izvirajo od mene, marveč od Staljina.« Izzvan je vstal Staljin ter izjavil sledeče: »Da, tovariš Marković navaja stvari popolnoma točno. Marković le pozablja, da sem pisal svojo knjigo še pred svetovno vojno, on pa je pisal svojo knjigo že po vojni. Pred vojno smo smeli pisati, da se more nacionalno vprašanje reducirati na ustavno vprašanje. Po vojni pa tega

ne moremo več storiti. Kajti sedaj po tolikih revolucijah in v dobi Sovjetske Rusije se mora postavljati nacionalno vprašanje za nas le kot revolucionarno. To velja zlasti za Jugoslavijo, kjer more ravno nacionalni moment prvovrstno podpreti revolucije. Vojna je spremenila mnoge odnose in moramo tudi mi spremeniti svoje predvojno stališče« — je zaključil Staljin.

Dr. Marković je bil premagan. Službeno stališče komunistov je ostalo to, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi; da se postavlja nacionalno vprašanje v Jugoslaviji za komuniste kot revolucionarno in da je treba graditi revolucijo na nacionalnem vprašanju. Od tedaj dalje podpira Moskva z vsemi sredstvi borbo Zagreba proti Beogradu, proti Jugoslaviji...

Ni zabloda niti jugoslovenstvo niti Jugoslavija, zabloda je le način vodstva naše državne politike od 1918. leta dalje do danes. Ta način se more kritizirati...

S sprejetjem komunistične teze o nacionalnem vprašanju Jugoslavije so osmo-oktobristi samo potrdili, da sploh ne morejo razumeti današnjih poti človeštva in doumeti zgodovinske nujnosti velike in močne Jugoslavije.

Demonstracija domišljavih

Da bodo poučeni tudi oni, ki »Slovenca« ne čitajo, ponatiskujemo iz tega slovenoborsko-federalističnega, sočasno pa jugoslovensko unitarističnega glasila doslovno članek, ki je imel gorenji naslov:

»Na drugem mestu poročamo, kako je v Ljubljani potekla proslava 1. decembra, zlasti manifestacijski spreved, ki se je v sredo zvečer vil po ljubljanskih ulicah. Tam je govor o tistih, ki so se dostojanstveno spomnili tega državnega praznika. Omeniti pa moramo tudi tiste, ki jim vse to ni bilo nič kaj všeč in so skušali slavje motiti. Na ta lepi, vsedržavni in vsenarodni praznik se je čudno obnašal »otok kalinov« ali »gimpeljov«, kakor pravijo Ljubljanci tistim gospodim potepuščekom, ki nimejo drugega dela, kakor postavljati se okrog pošte in pobajkovati po Aleksandrovi cesti. Ta »otok kalinov« skoraj do zadnjega pobalina »čuti napredno«. Ti mladi kalini so čutili potrebo, da bi slavnostni spreved nekoliko motili s svojimi vzkliki. Izkazalo pa se je, da so možje in fantje, ki so korakali v sprevedu, dostojanstveni ter si svojega navdušenja za ta državni praznik ne dajo motiti. Mladeniči, od katerih najbrže niti eden ni bil polnoleten, pa so vzklikali, ne da bi se kdo ozrl na nje. Pričeli so izzivati že na trimostovju, najbolj pa seveda na svojem glavnem torišču, pred pošto. Izzivalno so vzklikali: Zdravo sokolski kralj, »kralj je naš, kralj je Sokol!« Ti vzkliki mlačnozobih mladencev pa so utonili med vzkliki ogromne večine prebivalstva v špalirju in pa manifestantov v sprevedu: »Živel jugoslovanski kralj! Živela domovina! Živela Jugoslavija!« Ko so kalini izpred pošte vzklikali: »Zdravo!«, je njihov klic utonil v nešteti vzklikih »Bog živi našega kralja!« Pripomniti moramo, da se pri teh kalinskih demonstracijah niso udeleževali vidni člani JNS niti vidni funkcionarji mladinske JNS, temveč le njihov bori naraščaj s srednjih šol. Policijski uradnik g. Bardek je prijel največjega razgrajca, nekega gimnazijca in ga vprašal, zakaj demonstrira. Deček je odgovoril, kakor je bil naučen: »Demonstrirali bomo toliko časa, dokler vlada ne pade.« Majhna skupinica »napredno čutečih« studentov je korakala tudi po Tyrševi cesti do kavarne Evrope, kjer so prijazni stražniki

Vsled tega oni nimajo potrebne kvalifikacije za vodstvo jugoslovenskega naroda in sodobne Jugoslavije.«

Članek je interesanten ter pravilen. Ker pa zamejavamo svoj list z »Niškim Listom«, smo kot kronisti dolžni, da dopolnimo članek, kolikor ni točen glede naših, slovenskih prilik.

Ugotoviti je treba, da bivša SLS, ki predstavlja danes slovenski del unitaristične JRZ, ni glasovala za Vidovdansko ustavo in je hodila takrat isto pot s Hrvati. Po vzgledu pa je tudi bivša SLS po svojih takratnih in današnjih prvikih ne samo enkrat, marveč večkrat prisegla na Vidovdansko ustavo in torej »na najmerodajnejši način sankcionirala stališče, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en enoten narod, narod iste krvi, narod istega nacionalnega občutja.«

Izza septembra 1931. je začela bivša SLS prehajati na stališče, da smo Slovenci, Srbi in Hrvati trije različni narodi ter je torej glasom citiranega članka »Niškega Lista« sprejela stališče komunistične internacionalne. Pri tem se ne sme pozabiti na dogodke, ki so se odigrali na univerzi Kralja Aleksandra v Ljubljani v letih 1932, do 1934., katerim je ves naš katoliški tisk živahno ploskal, čeprav so kulminirali v izvešenju rdeče, komunistične zastave! To je pač najboljši dokaz, da je obstojala takrat popolna istovetnost gledanja na naše nacionalno vprašanje med našimi komunisti in našimi klerikalci.

Ta istovetnost se je nadaljevala tudi še po 24. VI. 1935, ko je katoliški tisk stalno zastopal tezo, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi in je prvak tega katoliškega tiska, ljubljanski »Slovenec« celo 6. IX. 1937. zapisal doslovno to stališče! Poleg tega je prej in pozneje naš katoliški tisk označeval tezo, da smo Slovenci, Srbi in Hrvatje enoten jugoslovanski narod, torej tezo jugoslovenskega unitarizma kot »perverzno ideologijo«, ustvarjeno le zato, da se omogoči »posrbljenje Slovencev in Hrvatov«.

Po teh dopolnitvah prepuščamo odgovor in debato glasiloma JRZ »Slovenec« in »Niškim Listom«. Morda bo g. Mitič svoj članek naknadno dopolnil z ugotovitvijo, da zastopajo tezo o treh različnih narodih Jugoslavije poleg komunistov z vso besnostjo tudi hrvatski in slovenski klerikalci. Potem velja tudi za nje ugotovitev, da nimajo potrebne kvalifikacije za vodstvo jugoslovenskega naroda in svobodne Jugoslavije...

dečkom dopovedali, da je čas, da gredo spat. Pendrek ni bil nikjer uporabljen, to bi se moglo zgoditi kvečjemu pred 3 leti. Ljubljana se pa zaradi nastopa kalinske organizacije niti snoti niti danes ni preveč razburjala.«

Nekaj sumljiva je vnetost, s katero »Slovenec« piše. Morda bi se dal napraviti kak popravek po zakonu o tisku, toda javnost itak ve, da je vse to točno res, kar pripoveduje katoliški »Slovenec«. Ljubljana se ni razburjala radi nastopa kalinske organizacije, vzkliki kalinov so utonili v nešteti vzklikih »Bog živi!« in med vzkliki ogromne večine prebivalstva v špalirju in pa manifestantov v sprevedu! Kako to, da so se slišali tja do Kopitarjeve ulice in jih je slišal celo pisec tega duhovitega članka? So morali pa le biti glasni, da niso utonili! Ali pa so bili vzkliki manifestantov in ogromne večine prebivalstva v špalirju tako medli in tihi, da jih je prekričalo par »kalinov«.

»Slovenec« ne omenja neke posebne skupine »kalinov«, ki se je pojavila na Aleksandrovi cesti okoli 20. ure, pa je hitro zopet zginila. Poskušala je dokazati, da ne »čuti napredno«. Očividno le vsled pomanjkanja čuta naprednosti je šla hitro raje nazaj kot naprej, pa se je zatekla nato v Kopitarjevo ulico in tam dala gradivo za gorenje poročilo »Slovenca«.

»Bori naraščaj s srednjih šol« si pa lahko zatakne ta članek »Slovenca« za svoj klobuk za tisti čas, ko bo tudi on mogel javno in dostojanstveno razpravljati o vprašanjih, kje so »gospodski potepušček«. Doslej jih je ugotovil namreč le »Slovenec« med svojimi »stavajočimi Slovenci«, ki niso bili seveda niti v slavnostnem sprevedu niti na Aleksandrovi cesti, marveč so sedeli mirno v bezniah in kavarnah in se tam navduševali po svoje.

KDOR NEREDNO PLAČUJE NAROČNINO, TA NAMENOMA UNICUJE NAS LIST!

Š I R I T E »P O H O D«!

Otroški vozički najnovjših modelov. Šivalni stroji, pogrezljivi. Dvokolesa, motorji, tricikli

najceneje pri
„TRIBUNA“
F. BATJEL

Ljubljana, Karlovska c. 4
Maribor, Aleksandrova 26